

Kirkerådet
Postboks 799 Sentrum
0106 OSLO

Høringssvar - Kirkelig kulturarv

Vi viser til høringsbrev utsendt fra Kirkerådet om «Kirkelig kulturarv» datert 19.10.2020, og vil med dette gi våre synspunkter til saken.

MF stiller seg grunnleggende positivt til forslagene i det fremlagte høringsdokumentet. Det er både prisverdig og viktig at Den norske kirke (Dnk) tar et aktivt ansvar for den kirkelige kulturarven og etablerer gode ordninger for dette. Kulturarven bygger samtidig på en historie og har et nedslagsfelt som går ut over rammene for Den norske kirkes aktiviteter og virksomhetsområde. Vi ser det derfor som vesentlig at kirkelig kulturarv betraktes som del av et nasjonalt felleseie og at kirkelige kulturminner også må ha sin plass innenfor offentlige lover og finansieringsordninger.

På noen punkter mener vi at det er spørsmålsstillinger som må avklares nærmere med tanke på det videre arbeid med strategier og planer.

1. Forståelsen av begrepet kulturarv

Til sin begrepsforståelse tar høringsdokumentet utgangspunkt i skillet mellom materiell og immateriell kulturarv slik dette anvendes i kulturminnesammenheng, og favner begge kategorier. Det fokuserer videre på kirkebyggene og viser til at vernemyndighet skiller mellom automatisk fredede kirker bygget før 1650, listeførte kirkebygg, ikke listeførte kirkebygg, osv. I tillegg fremholdes det at Dnk står fritt til å definere *alle kirkebygg*, samt immaterielle minner, tradisjoner, landskap, fortellinger etc. som del av den kirkelige kulturarv.

Vi verdsetter en slik omfattende definisjon og ser positivt på viljen til å ivareta den kirkelige kulturarven i bred forstand. Vi mener samtidig det er behov for å klargjøre hvordan begrepet skal operasjonaliseres, særlig med tanke på utvikling av retningslinjer for Dnks ansvar på området. Begrepsbruken må tydeliggjøre kirkens ansvar og samtidig gi rom for en gradering av dette ansvaret. I utarbeidningen av kulturarvstrategi må det legges premisser for et solid vern av kirkebygg, -interiør og inventar som er av særlig verdi ut fra kulturminnehensyn. Den bør samtidig gi føringer for hvem som har ulike typer ansvar, for eksempel for sikring og klimaregulering, og verneansvar for kirker som er tatt ut av bruk. En grunnlagstenkning må også artikulere en bevissthet om de dilemmaer man uvegerlig vil støte på i praksis, for eksempel i balanseringen mellom kulturminnehensyn og ulike typer brukersensyn. Kravet om universell utforming er et tydelig eksempel på en konkret utfordring, og Dnk bør derfor utmeisle en ansvarlig policy for hvordan slike utfordringer best kan håndteres, også for kirker hvis vern ikke er forvaltet etter kulturminneloven.

2. Tilrettelegging for flere åpne kirker

Ønsket om flere åpne kirker er positivt, og vi støtter intensjonene om å legge til rette for dette. I et videre planarbeid bør man samtidig reflektere omkring utfordringer man vil møte i realiseringen av slike planer, ikke minst det faktum at aktiv bruk potensielt kan vanskeliggjøre forsvarlig vern. Å holde kirker åpne utenom gudstjenester og arrangementer har konsekvenser for bemanning og økonomi, og krever trolig ekstra sikring av verdifullt inventar. Sikringsinstallasjoner kan potensielt gå på bekostning av opplevelsen av kirkerommet. I planarbeidet bør kompetente og gjennomtenkte synspunkter på disse forhold innarbeides.

3. Fremtidig juridisk vern av kirkebygg

Som vi pekte på innledningsvis, ser vi det som vesentlig at ansvaret for den kirkelige kulturarven er forankret både hos Dnk og i det offentlige kulturminnevernet. Det er avgjørende at det utarbeides langsiktige, bærekraftige og juridisk bindende ordninger for vern av kirkelige kulturminner.

Vi støtter varmt forslaget om at vern av kirkelige kulturminner og kirkebygg i størst mulig grad skal forvaltes gjennom kulturminneloven, ikke minst for å tydeliggjøre at fredete og listeførte kirker er et nasjonalt, offentlig ansvar.

4. Den norske kirkes formidling av egen kulturarv

At Dnk tar et aktivt eierskap til sin egen kulturarv, er vesentlig for kirkens kommunikasjon med og tilstedeværelse i befolkningen. Høringsdokumentet fremhever på en god måte hvordan et slik eierskap bør komme til uttrykk som en integrert del av de ulike kirkelige aktiviteter. Vi deler også oppfatningen av at den flerhundreårige lutherske kulturarven bør forvaltes mer aktivt enn hva tilfellet er i dag. For at «arbeidet med bevaring og vedlikehold skal føre til inspirasjon og opplevelser» kreves det klare planer for hvordan disse ambisjonene skal realiseres.

MF støtter forslaget om at det avsettes midler både til forskning og kompetanseutvikling for kirkelige medarbeidere på området. Vi vil i denne forbindelse fremheve de mulighetene som finnes i samarbeidet med de institusjonene som tilbyr forskning, etter- og videreutdanning på området. Konkret vil vi anbefale at Dnk etablerer konkrete ordninger for å fremme forskning på kirkelig kulturarv, for eksempel gjennom utlysning av øremerkede forskningsmidler.

5. Organisering av kulturminnekompetansen

En aktiv forvaltning av den kirkelige kulturarven krever at den riktige kompetansen både finnes på og er tilpasset de respektive nivåene i kirkeorganisasjonen.

Vi støtter forslaget om at det må gis faglig støtte til biskopene i deres forvaltning på området. Det må i tillegg finnes en nasjonal kompetanse som kan støtte det regionale ansvaret for kirkelige kulturminner. Videre må den lokale Dnk ha den nødvendige kompetansen i sitt daglige, praktiske ansvar for kirkebyggenes kulturarv. En kopling mellom ulike typer kompetansemiljø vil være avgjørende for å nå målene. Vi viser i også til vårt svar til punkt 4 og den rollen forsknings- og undervisningsinstitusjoner som vår egen kan spille i en sammenheng som dette.

Med hilsen for MF vitenskapelig høyskole

Vidar L. Haanes

Rektor

Brevet er elektronisk håndtert og derfor ikke signert.